

Синько Є.В.,

курсант 3-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кобзар Т.С.,

к.ю.н., доцент кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЧЕРГИ КРЕДИТОРІВ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Останнім часом в Україні досить нестабільною є ситуація в усіх сферах суспільного життя. В результаті зміни влади, проведення антитерористичної операції та впливу іноземних держав економіка України знаходиться на досить низькому рівні. Інфляція, падіння курсу гривні та інші фактори впливають на те, що багато підприємств стають банкрутами. У зв'язку з чим ці та інші фактори обумовлюють актуальність дослідження порядку ліквідації суб'єкта господарювання і пов'язаних з даним процесом проблеми.

Науковий вклад в розвиток даної теми внесли такі вчені, як І.В. Вендиктова, О.М. Вінник, А.А. Герц, В.М. Коссака, П.О. Повар, О.В. Титова, О.В. Швець, І.А. Фаршатов та інші.

Так, згідно із Цивільним кодексом України юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення [1].

Під ліквідацією розуміється процедура, за якої дані про юридичну особу як про суб'єкта господарської діяльності виключаються з Єдиного державного реєстру, юридична особа знімається з обліку в податковій та інших держорганах, усі права та обов'язки юридичної особи припиняються і не переходять до третіх осіб. Процедура ліквідації закінчується, коли в Державному реєстрі з'являється відмітка про припинення діяльності суб'єкта [4].

Згідно з нормами чинного законодавства ліквідація юридичної особи може бути добровільною і примусовою.

Підставами добровільної ліквідації юридичної особи можуть бути:

- 1) рішення учасників або уповноважених на це органів;
- 2) закінчення строку, на який створено юридичну особу, або досягнення цілей, заради яких її було створено (на цій підставі можуть ліквідуватися споживчі кооперативи);
- 3) досягнення мети, задля якої була вона створена;

4) юридичні особи можуть бути добровільно ліквідовані й за іншими передбаченими законом підставами.

Підставами примусової ліквідації можуть бути рішення суду:

- 1) про визнання юридичної особи банкрутом;
- 2) про визнання недійсними установчих документів про створення юридичної особи;
- 3) про заборону діяльності юридичної особи як такої, що систематично порушує умови, передбачені законодавчими актами, або суперечить цілям діяльності юридичної особи, або діяльності, забороненої законом, тощо [2].

Щодо початкової стадії процесу ліквідації зазначимо, що учасники юридичної особи, уповноважені органи та суд призначають ліквідаційну комісію, голову ліквідатора та встановлюють порядок і строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, що припиняється.

Загальний строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, що припиняється, не може становити менше двох і більше шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

Розрахунки з кредиторами можуть проводитися у двох видах черговості:

- 1) при ліквідації платоспроможної юридичної особи;
- 2) при ліквідації неплатоспроможної юридичної особи (процедура банкрутства).

Черговість у разі ліквідації платоспроможної юридичної особи дотримується відповідно до ст. 112 ЦК України, а саме:

- 1) у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом;
- 2) у другу чергу задовольняються вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;
- 3) у третю чергу задовольняються вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);
- 4) у четверту чергу задовольняються всі інші вимоги.

Вимоги однієї черги задовольняються пропорційно до суми вимог, що належать кожному кредитору цієї черги [1].

У разі ліквідації неплатоспроможної юридичної особи черговість встановлюється відповідно до ст. 45 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 31. Згідно з цим законом встановлюється шість черг кредиторів:

– у першу чергу задовольняються: вимоги щодо виплати заборгованості із заробітної плати перед працюючими та звільненими працівниками банкрута та інші виплати, передбачені цим законом;

– у другу чергу задовольняються вимоги із зобов'язань, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, та інші зобов'язання,

що пов'язані за даними вимогами;

– у третю чергу задовольняються вимоги щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);

– у четверту чергу задовольняються вимоги кредиторів, не забезпечені заставою, у тому числі і вимоги кредиторів, що виникли із зобов'язань у процедурі розпорядження майном боржника чи в процедурі санації боржника;

– у п'яту чергу задовольняються вимоги щодо повернення внесків членів трудового колективу до статутного капіталу підприємства та вимоги щодо додаткових виплат;

– у шосту чергу задовольняються інші вимоги [3].

Вимоги кредиторів, не задоволені за недостатністю майна, вважаються погашеними.

Конкурсні кредитори за вимогами, які виникли до дня порушення провадження у справі про банкрутство, зобов'язані подати до господарського суду письмові заяви з вимогами до боржника, а також документи, що їх підтверджують, протягом тридцяти днів від дня офіційного оприлюднення оголошення про порушення провадження у справі про банкрутство.

Відлік строку на заявлення грошових вимог кредиторів до боржника починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про порушення провадження у справі про банкрутство. Зазначений строк є граничним і поновленню не підлягає [3].

Отже, ліквідація юридичної особи здійснюється на підставі цивільного законодавства. Ліквідація може бути як добровільною (за ініціативою її учасників або уповноважених органів), так і примусовою (судом). Окремим питанням залишається виплата боргів юридичної особи боржникам при ліквідації. Так, розрахунки з кредиторами обов'язково задовольняються тільки при ліквідації платоспроможної юридичної особи. У випадку ліквідації підприємства у зв'язку з банкрутством гарантій на задоволення усіх вимог кредиторів немає. При цьому слід враховувати, що виплати заборгованостей кредиторам здійснюються у певній черговості, встановленій законом і що ця черговість відрізняється при ліквідації платоспроможного і неплатоспроможного боржника.

Бібліографічні посилання

1. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page2>.

2. Коментар до Цивільного кодексу України. URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/862-avtor-gky.html>.

3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 31. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/page4>.

4. Ліквідація підприємства. Закрити і забути. URL: <http://gc.ua/k/business-news/likvidaciya-pidpriyemstva-zakriti-i-zabuti>.